

Nekada ranije „ono“ je imalo maleni nagon za smrću, najviše posle orgazma, i naročito s prostitutkama. Ali više mu je bilo muka od tih jevtinih prostitutki, na koje je dobrotno trošio. Sve je to koješta, vreme je da se jednom za svagda svrši. Što je najglavnije, nije bilo novca u izgledu, a kakva je to sloboda bez novca. A osim toga primetio je da se pored umivaonika nije pojavila čudna crnkinja (posle su je videli oni što pišaju po metrou). Pored kontejnera je stajala stara belkinja, još strašnija od crnkinje, kao da je izronila iz njujorškog metroa dvedeset i prvog veka.

Stara belkinja (kosa joj je bila ofarbana u rde – u boju zlata) nagnula se nad vedrom gde više nije bilo blistavog crnkinjinog izmeta, samo su se negde u dubini zakomešali pacovi.

Žena je pevala u vedro nekakvu himnu. „Ono“ oprezno priđe njenoj zadnjici:

– How are you?

Kada je „ono“ ponovilo svoj pozdrav po deseti put, žena je podigla glavu i pogledala ga. I onda je „ono“ shvatilo: to je sve, vreme je da se svrši. Zaoriše se trube, mada je to bio samo pogled. Nije znao kakve su boje oči ove žene - modre, zelene, crne ili blede-plave? Ali zar je suština u boji ili čak i u izrazu?

„Ono“ urliknu. Bio je to zastrašujući, mrtvački vapaj, koji ipak nije podsećao na uobičajeno zavijanje ispod njujorške zemlje. „Ono“ se spusti na sve četiri. Ispred je bio uzani prolaz - takozvana ulica, pritisnuta oblakoderima, i ona je bila patološki dugačka, ta ulica, neprekidna, tako da se video daleki horizont. I na tom horizontu je zijalo krvavo rumenilo. Kao da je plamtela svest đavola.

„Ono“ počeo da se lagano pretvara u sliku i priliku tog ognjenog oblaka, tačnije u njegov odraz. Prvo se pretvorila glava, a zatim planu trup.

I tada, u ognju, njemu se počeo prividati da se mnoštvo ljudi po bezbrojnim ulicama ovog grada pretvara u male ognjene oblačiće i da svi oni hrlje ka svom Centru - ka zloslutnom ogromnom rumenilu na horizontu... Ka rumenilu u kome ih neće biti.

(S ruskog prevela Draginja Ramadanski)

Biografija ruskog pisca i filozofa Jurija Mamljejeva (rođ. 1931. godine), prošlogodišnjeg dobitnika prestižne Puškinove nagrade, obuhvata skoro sva obeležja umetnika u totalitarnom društvu: robiju, pisanje za fioku, progonstvo, život u emigraciji. Njegova proza je čudna mešavina groteske i duboke misaonosti. Junaci su mu čudni, ponekad strašni ljudi, ljudi-monstrumi, koji žive u jednako čudnom i strašnom svetu, ali svi oni su i – mistični mislioci, pitnici u Veliko Nepoznato.

Andžej Bursa

NEIZABRANE PESME

ZGASNI MESEČE

Sa mecom u ruci dečak je zaspao
Grad tiho kao tajna teče
Izdajice što si kraj prozora stao
Zgasni zgasni meseče!

Srebrne kože mesečine su pasle
Mesec plače zelenim suzama
Mesec je samo za odrasle
Zakloni prozor zakloni prozor mama

Kroz zeleno lišće sa visine
Mesec na odrasle silazi
Dečak ima tek tri godine
On se u tuzi još ne snalazi

Biće još puno olujnih večeri
Srebrnih gradova puno gorčine
Ustani majko zavesu na prozor pomeri
Sakrij me sakrij od mesečine

U TRAMVAJU

ušli su nepravilno
noseći bol za ocem
konduker nije ni pisnuo
blokiral su polovinu vagona
niko nije ni trepnuo
bol za ocem
važna stvar
za ocem bol
i još su nas opominjali ljudi
naša bol je sveža
isprljaće sedište
beli pokrivač
šteta je
da se isprlja
o naša bol za ocem

OPROŠTAJ OD PSA

Čuvši moj šapat, pomerila se velika glava.
Šta ćeš, dragi moj – beda.
Žao mi je, nema se sredstava.
Prodati te treba.

Neću više pod vođstvom tvojih načuljenih ušiju
Da gazim kroz nekošenu travu, gusti žbun.
Neće više biti šetnji kroz provinciju,
Ostaće mi samo park Jordana – blata pun.

Ah, kako ti znaš da trčiš i skačeš,
Tvoja šapa jače od medveda koru drveta grebe,
Vetar te se plaši kada repom mašeš,
Ali šta ćeš, nema šta da se jede.

Potrebno ti je mnogo, to svi znamo.
Ja uvek imam problem oko para.
I tako si u kući pravio probleme samo:
Već si pojeo četiri pošlara.

Hajde, dođi, dođi, kakve se vučje naravi ljute
Tajno kriju u tvojim očima.
Kada bi moji prijatelji znali tako mudro da čute
Bilo bi nam mnogo bolje svima.

Idi i lezi. Plakanje ne vredi.
Mnoge stvari u životu boleće nas i više.
Voleo sam naše neotkrivene staze i kada nam se sretnu pogledi.
Voleo sam mirisno krzno mokro od kiše.

NEKOLIKO NAČINA ZA MUČENJE GOSTIJU NISKOGR RASTA

Dok traje zabava pozovi ga u drugu sobu i ponudi ga cigaretom. Kad ti kepec šarmantno pruži zapaljenu šibicu, uzmi mu je, uhvati ga za kragun, podigni ga uvis i drži ga izvesno vreme nad vatrom. U početku će da se buni. Povuci ga onda za nos i skreni mu pažnju na to, da ako bude previše glasan, mogla bi da ga čuje njegova devojka koja upravo pleše sa nekim od tvojih prijatelja. Uskoro će kepec da umukne i prestaće da se vrti, samo će mu oči postati vodenaste i počće da svetle u mračnoj sobi. Tada ga spusti na zemlju. Kada kepec pokuša da pobegne iz sobe, udari mu dobar šamar. Zastaće, a ti onda udri. Kepec će poslušno da ti okreće čas levi, čas desni obraz, moleći te pogledom i tihim glasom da udarci ne budu previše glasni, da ih slučajno ne bi čula njegova devojka. To je najzabavniji trenutak, naročito zato što patuljak istovremeno skakuće zbog opečenih stopala. Sad već možeš da ga pustiš. Videćeš kako će da odjuri u zagrljaj svoje devojke. Možeš onda da mu pošalješ ironičan pogled, ali bolje je da to ne radiš. Previše jevtin trik.

Slično kao sa kepecima moguće je postupati i sa grbavcima, ali tada treba biti oprezan. Takvi u kritičnom trenutku znaju da ubiju.

(Sa poljskog preveo Aleksandar Šaranac)

Andžej Bursa (Krakov, 1933 – 1957), spada u generaciju ukletih poljskih pesnika sa polovine prošlog veka. Sve knjige su mu objavljene posthumno (prva – Pesme, 1958.), i kada su se pojavile, izazvale su pravi bum u poljskoj poeziji. Nprekidno napadane od strane komunističkog režima, Bursine pesme su jedno vreme bile zaboravljene, da bi danas ponovo stekle staru slavu, naročito među mladim čitaocima.

